

Model Lokalnej Współpracy

Model współpracy instytucji i placówek oświatowych realizujących kształcenie dzieci i młodzieży ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi

Raport z przebiegu pilotażu

dr Ewa M. Szumilas
UJK Kielce

Warszawa, 02.03.2016

Plan wystąpienia

- 1. Edukacja dla wszystkich i edukacja dla każdego – jako priorytet współczesnej szkoły.**
- 2. Wyniki działań pilotażu Modelu Lokalnej Współpracy.**
- 3. Rekomendacje.**

Edukacja dla wszystkich i edukacja dla każdego - istota zmian w kształceniu uczniów ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi.

Dobrze zorganizowana edukacja służy Wszystkim, kreuje obraz szkoły otwartej, przywracającej normalność

— rec. dr hab. Barbara Skałbana, prof. WSP im. J. Korczaka w Warszawie
Wydział nauk Społecznych

Edukacja włączająca odpowiedzią na pytanie:

Jak przekształcić system oświaty i środowisko uczenia się tak, by odpowiedzieć na zróżnicowane potrzeby uczniów?

Celem - zapewnienie nauczycielom i uczniom poczucia bezpieczeństwa w sytuacji różnorodności (traktowania jej jako wyzwanie i wzbogacenie środowiska uczenia się, niż jako problem) – 8 Sesja UNESCO (2008).

Model Lokalnej Współpracy jako obszar wspólnoty, sieć interakcji, kształtowania się wspólnych więzi

- **Rzeczywiste oddanie władzy lokalnym społecznościom, które najlepiej wiedzą co dla nich jest najważniejsze i co należy zrobić okazało się najlepszym rozwiązaniem w trudnym okresie transformacji –**

L. Zientecka, Rola samorządu w polskim systemie oświaty - szkolenie dla przedstawicieli jednostek samorządu terytorialnego: „Jakość oświaty jako efekt zarządzania strategicznego”.

Bilans zmian w systemie oświaty po 26 latach

Rok 1989

- Prawo 6-latków do przygotowania przedszkolnego
- 8 letnia SP
- Szkoły ponadpodstawowe
- Jednolite obowiązujące programy nauczania i podręczniki
- Jeden organ prowadzący szkoły i sprawujący nadzór pedagogiczny
- System egzaminów wewnętrznych w szkołach ponadpodstawowych
- Brak systemu finansowania zadań oświatowych
- Nieliczne szkoły niepubliczne

Szkoła publiczna

Rok 2016

- Obowiązek rocznego przygotowania przedszkolnego dla dzieci 5 letnich
- 6-letnia SP
- 3-letnie gimnazja
- 3 (4) –letnie szkoły ponad gimnazjalne
- Obowiązująca podstawa programowa i wielość programów, w tym własnych oraz wielość podręczników do wyboru
- Rozdział funkcji nadzoru pedagogicznego od funkcji organu prowadzącego , nowy nadzór pedagogiczny
- System egzaminów zewnętrznych
- System subwencji oświatowych dla samorządów i dotacji dla szkolnictwa niepublicznego
- Bogata oferta szkolnictwa niepublicznego

Szkoła samorządowa

Refleksja

**W zarządzaniu
oświatą osiągnęliśmy...**

**W zarządzaniu
oświatą pomaga nam...**

Perspektywy spostrzeżeniowo – zadaniowe

**W zarządzaniu oświatą
planujemy osiągnąć...**

**W zarządzaniu oświatą
przeszkadza nam...**

**Model Lokalnej Współpracy jako obszar wspólnoty,
sieć interakcji, kształtowania się wspólnych więzi**

**Model ...to schemat – struktura/wzór rozwiązań
interdyscyplinarnych**

opartych na

**współdecydowaniu, dialogu, kolektywnych
działaniach, negocjacjach i odpowiedzialności.**

**Model Lokalnej Współpracy jako obszar wspólnoty,
sieć interakcji, kształtowania się wspólnych więzi**

Model ...= zespołowa, lokalna i przestrzenna

tożsamość

**dla podejmowania inicjatyw ukierunkowanych na
podnoszenie jakości życia w wielu jego wymiarach
i obszarach.**

**Uwzględnia znaczenie zasobów lokalnych, rolę instytucji
pomocowych i osób zaangażowanych w realizację zadań - działań na
rzecz dziecka/ucznia z SPE i jego rodziny.**

Model Lokalnej Współpracy jako obszar wspólnoty, sieć interakcji, kształtowania się wspólnych więzi

Koalicja

VS

Selektywność i sektorowość

lokalnych **zasobów** ludzkich
i instytucjonalnych
z wykorzystaniem potencjału
dziecka/ucznia i jego rodziny
tworzy przestrzeń do **zmiany**
i skonkretyzowanych, celowych
działań specjalistycznych.

działań instytucjonalnych
sprzecznych z ideą
holizmu pedagogicznego.

Model Lokalnej Współpracy jako obszar wspólnoty, sieć interakcji, kształtowania się wspólnych więzi

Elastyczność Modelu... zakłada
możliwość jego modyfikacji odpowiadającej
lokalnym potrzebom i potencjałowi danego
środowiska.

Proponowane w pilotażu rozwiązania
wskazują działania skonsolidowane,
międzysektorowe ale uwarunkowane specyfiką
możliwości zasobów i ograniczeń lokalnych
instytucji, organizacji i innych podmiotów.

Cele Modelu ...

- **integrowanie działań** instytucji działających na rzecz dzieci ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi i ich rodziców/opiekunów,
- **zwiększenie efektywności wsparcia** udzielanego dzieciom ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi oraz ich rodzinom,
- **zwiększenie szans edukacyjnych** uczniów ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi.

**Opracowanie procedur działań pilotażu
w ramach Modelu...**

Cel

**weryfikacja założeń oraz ocena
możliwość upowszechniania Modelu...
na terenie całego kraju (w wybranych JST).**

Założenia projektu

**Dotyczą dzieci i młodzieży ze SPE,
z uwzględnieniem w pilotażu jedynie
grupy uczniów z niepełnosprawnością
(posiadających orzeczenie o potrzebie
kształcenia specjalnego).**

Efekty / Sukcesy wynikające z realizacji pilotażu Modelu

Wspólny dialog, kompleksowe planowanie i konstruktywne działania

wsparcie otrzymało - 74 uczniów i 42 rodziny

- **utworzono punkty konsultacyjne i prowadzono spotkania konsultacyjne**
(Busko – Zdrój, Świdnica)
- **odbywały się zajęcia specjalistyczne min. prowadzone przez koordynatorów**
(metody EEG Biofeedback, muzykoterapię dogłębno – komórkową, dogoterapię,
integrację sensoryczno- motoryczną)
- **nawiązano współpracę między instytucjami** (Specjalny Ośrodek Szkolno –
-Wychowawczy w Busku – Zdroju, Powiatowe/Gminne Centra Pomocy Rodzinie,
poradnie specjalistyczne, zespoły interdyscyplinarne)

Efekty / Sukcesy wynikające z realizacji pilotażu Modelu...

- **zainicjowano** komunikację, usprawniono obieg/przepływ informacji między instytucjami
 - odbywały się **cykliczne spotkania** koordynatorów z członkami powołanych zespołów w celu omówienia postępów w pracy z wybranymi uczniami
 - **wspierano konkretnych uczniów ze SPE** - słabowidzących, z niepełnosprawnością intelektualną
- zapewniano **wielospecjalistyczne wsparcie** dziecka i jego rodziny
- **kompleksowa organizacja działań przez koordynatora** zapewniała lepszą jakość podjętych działań

Efekty / Sukcesy wynikające z realizacji pilotażu Modelu...

- powstały **materiały informacyjne** (zakładka Edukacja na stronie internetowej Urzędu Miejskiego – Wołomin)
- dyrekcja i nauczyciele/specjaliści placówek objętych pilotażem po rocznej współpracy starają się podejmować bardziej **skuteczne działania** na rzecz uczniów z orzeczeniem o potrzebie kształcenia specjalnego
- potrafią lepiej konstruować Indywidualne Programy Edukacyjno – Terapeutyczne, analizować specjalistyczną dokumentację, dostosowywać metody i formy pracy z uczniem ze SPE **w czasie lekcji oraz organizować pomoc-psychologiczną i zajęcia rewalidacyjne**
- rozpoczęto realizację **edukacji włączającej** w placówkach ogólnodostępnych objętych pilotażem - Wołomin

Efekty / Sukcesy wynikające z realizacji pilotażu Modelu...

- cykliczne **spotkania** organizowane przez **ORE** – były okazją do wymiany doświadczeń i omawiania bieżących dokonań, wytyczania dalszych działań
- poddano analizie **zakresy działań i kompetencje** specjalistów, instytucji wspierających oraz nauczycieli - dostrzeżono potrzebę współpracy dla udzielenia jak najpełniejszego wsparcia dzieciom i ich rodzinom

Efekty / Sukcesy wynikające z realizacji pilotażu Modelu...

W czasie trwania pilotażu **1 uczeń niedosłyszący** skorzystał z dofinansowania na turnus rehabilitacyjny, a jeden rodzic dziecka niedosłyszącego rozpoczął procedurę zmierzającą do uzyskania dofinansowania na sprzęt komputerowy ze specjalistycznym oprogramowaniem

Bariery

- ograniczenie możliwości działania w przypadku **braku zgody rodziców** na objęcie dziecka i rodziny pomocą oraz na przekazywanie innym instytucjom informacji o udzielanym wsparciu
- **niewystarczająca wiedza i umiejętności nauczycieli** z zakresu pomocy psychologiczno – pedagogicznej, która jest jednym z warunków efektywnej edukacji włączającej,
- **lęk przed ujawnieniem rzeczywistych problemów**, sygnalizowany przez dyrektorów placówek jak i rodziców,
- realizacja zadań w ramach Modelu... w ramach **czasu prywatnego**.

Opinie koordynatorów dotyczące wniosków pozwalają stwierdzić, że:

- istnieje potrzeba **rozszerzenia zakresu terapii** dla dziecka **zgodnie z zapisami w orzeczeniu o potrzebie kształcenia specjalnego**
- istnieje potrzeba uregulowania **kwestii przekazywania przez rodziców** placówkom oświatowym **informacji** o dysfunkcjach dziecka - opinii, orzeczeń z poradni psychologiczno-pedagogicznych oraz zaleceń dotyczących wykonywania badań na wniosek specjalistów ze szkoły

Wnioski

- część nauczycieli niewłaściwie pojmuje i realizuje zajęcia **z zakresu rewalidacji oraz pomocy psychologiczno – pedagogicznej**
- występują trudności organizacyjne wynikające z **długiego czasu dojazdu** uczniów z SPE do placówki, w której zostało zorganizowane wsparcie
- **przepisy prawne** (szczególnie ustawa o ochronie danych osobowych) nie pozwalają na przekazywanie innym instytucjom informacji, o tym że dziecko/ jego rodzina, objęte jest działaniami pomocowymi (o ile rodzic nie wyrazi na to zgody)
- pomimo **deklaratywnej gotowości do współpracy** nadal (w niektórych środowiskach lokalnych) istnieje konieczność aktywizowania organu prowadzącego do podejmowania działań na rzecz organizowania wsparcia dla dziecka i rodzin

Wnioski

- rodzice potrzebują wsparcia **w zakresie uzyskiwania informacji i pomocy** dotyczących wypełnienia dokumentów w sprawie ubiegania się o dofinansowanie z PEFRON, a także informacji na temat instytucji pomocowych (PCPR, oddziały PEFRON, lekarze specjaliści)
- warto tworzyć **lokalne portale internetowe**
- należy wzmocnić rolę **Wczesnego Wspomagania Rozwoju**

Wnioski

- **Opinie koordynatorów**

są wynikiem konkretnych działań i doświadczeń o charakterze lokalnym, zatem nie można ich uogólniać i generalizować.

- **Żadna z instytucji** biorących udział w pilotażu **nie zrezygnowała** z działań koalicyjnych.

- Ich **aktywność** kształtowała się wyłącznie **na poziomie bieżących potrzeb** zgłaszanych przez koordynatorów.

Rekomendacje Modelu

Warto rozważyć:

- możliwość organizacji **spotkań konsultacyjnych** dla wychowawcy klasy oraz nauczycieli uczących ucznia objętego kształceniem specjalnym z doradcami metodycznymi,
- możliwość **konsultacji z dyrektorami Specjalnych Ośrodków Szkolno-Wychowawczych** w celu uzyskania pomocy specjalistów dla nauczycieli ze szkoły ogólnodostępnej,
- możliwość konsultacji w celu uzyskania **wsparcia i pomocy dla rodziców ucznia,**

Rekomendacje Modelu

- możliwość konsultacji ze specjalistą w poradni psychologiczno-pedagogicznej w **zakresie prowadzenia zajęć z terapii pedagogicznej,**
- prowadzenie na bieżąco **rozmów indywidualnych z uczniem oraz rodzicami ucznia,**
- możliwość uruchomienia **Specjalistycznej Usługi Opiekuńczej przy lokalnym ośrodku M-GOPS,**

Rekomendacje

- stworzenie **banku informacji** nt. instytucji wspomagających dziecko i jego rodzinę na terenie miasta/ gminy,
- **powołanie** instytucji/organu skupiającej inne niż szkoła podmioty działające na rzecz ucznia ze SPE,
- **zapewnienie** nauczycielom **specjalistycznych szkoleń**
- w zakresie udzielania wsparcia uczniowi ze SPE,

Rekomendacje

- **zaangażowanie przedstawicieli kilku instytucji** wspólnie podejmujących interwencję w przypadku stwierdzonej przemocy w rodzinie dziecka z niepełnosprawnością

KONKLUZJA

- **idea łączenia działań** na rzecz rozwiązywania problemów dzieci z niepełnosprawnością w sposób zintegrowany jest słuszna, celowa i możliwa do realizacji.

Rekomendacje

- **prowadzenie badań naukowych** w zakresie wdrażanych działań na rzecz dziecka ze SPE,
- organizowanie **warsztatów dla rodziców** dzieci z SPE przez specjalistów,
- konieczność obowiązkowego wprowadzenia zadań dla wszystkich podmiotów (w tym organizacji pozarządowych i stowarzyszeń) zaangażowanych w działania pomocowe i **prawne ich usankcjonowanie**,

Warunek konieczny

- **Efektywne działania oparte na założeniach Modelu... będą skuteczne jeżeli zostaną **oparte o podstawy prawne**, bowiem wszystkie podejmowane działania w trakcie realizacji pilotażu były wynikiem dobrowolności uczestników.**

**Dziękuję za uwagę
Zapraszam do dyskusji**